

800 tarinaa Turun historiasta

1500-LUKU, 1600-LUKU

TURUN ANNIKAISESTA KARIN HAKOLAAN

2.10.2025 | TOIMITTAJA | KOMMENTOI

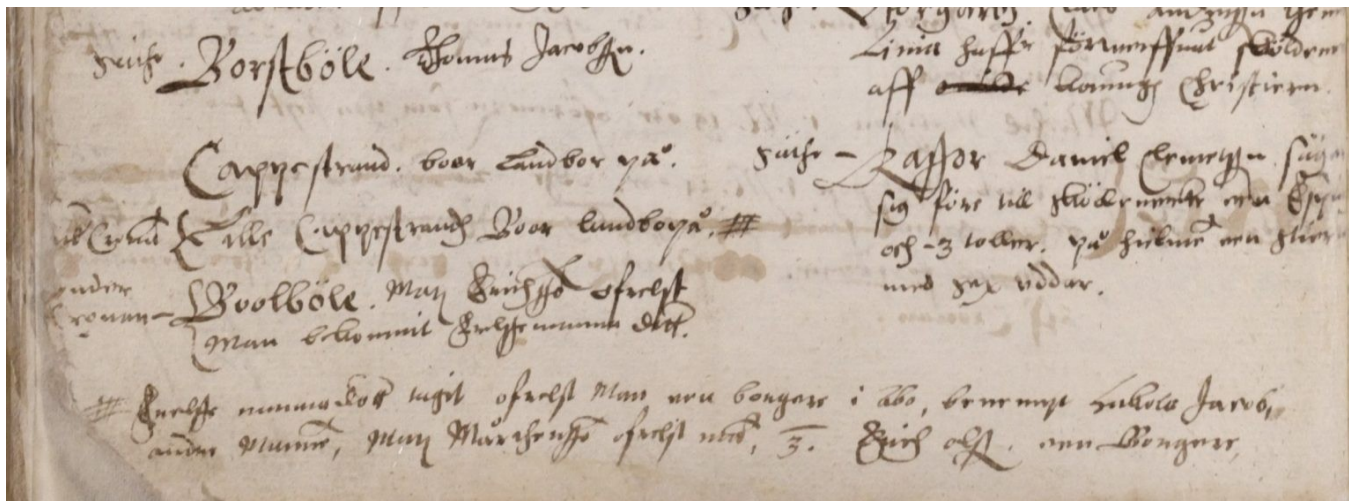
Tunnetun runon mukaan Turun Annikainen istuu sillan pielessä vanhana naisena ja varoittelee nuoria neitoja lankeamasta saksalaisten kauppakestien pauloihin. Nämä kun viipyvät kaupungissa kauppamassa tavaroitaan vain talvikauden ja purjehtivat heti ensimmäisellä avovedellä takaisin kotiseudulle.

Annikainen – tai Anikkainen – oli kokenut tämän petturuuden. Talvikauden hän syötti ja juotti kestiä tammikamarissaan. Ja sitten kesti hylkäsi hänet. Sanalla ”kesti” viitataan kuitenkin porvarisvalaa vannonomattomaan mieheen, jolla oli raadin lupa myydä tuotteitaan kaupungissa vain tietyn ajan. Mikäli kesti olisi vannonut Turkuun porvarisvalan, hän olisi saanut asettua kaupunkiin pysyvästi. Kestin oli kuitenkin jätettävä kaupunki sakkojen uhalla.

Suomalaiset tunnettiin sadat vuodet velhoina, jotka kykenivät hallitsemaan säitä ja tuulia. Laivalla oli hyvä olla suomalainen hädän sattuessa. Annikainenkin oli runon mukaan säiden haltija, sillä hän asettui kestille raivoissaan meren rantaan ja nostatti myrskyn, joka upotti kestin laivan. ”Kutti kutti kestin kelmi”, kuten runoelman eräs versio toteaa.

Olivatko turkulaiset naiset sitten yhtä heikkoja ja samaan aikaan vahvoja, kuin runo antaa ymmärtää? Esimerkiksi todellisesta elämästä käy porvarska – kauppiastaloon hallitseva ja itsenäistä kauppaa harjoittava porvarisnainen – Karin Hakola. Karin syntyi Paraisten Kapellstrandin kartanossa vähäiseen suomalaisperäiseen rälssisukuun. Vuoden 1550 paikkeilla hän avioitui Turkuun kauppias Jakob Klemetsson Hakolan emännäksi nykyisen Suurtorin laidalle Brinkkalan taloa vastapäätä.

Jakob Hakola toimi kauppiana, Turun kaupunginkirjurina, kaupunginvoutina ja raatimiehenä. Hän kuoli vuoden 1590 alkupuolella. Karinia ei ajan tavan mukaan mainita asiakirjoissa ennen kuin leskenä, sillä perhettä edusti virallisissa asiakirjoissa sen pää, siis aviomiehen eläessä hän. Leskenä Karin oli perheensä pää. Esimerkiksi Karinin Saksasta tuomien tuotteiden nimikkeet monipuolistuivat huomattavasti hänen leskeytensä aikana. Suola, hunaja, pippuri, saippua, satulat, miekat, rihkamatavarat ja kankaat olivat näitä uutuuksia.

Karin Hakolan aviomiehet luetellaan Paraisten maantarkastusluettelossa vuonna 1606. KA 1672a, 29v.

Karin avioitui uudelleen loppuvuodesta 1591 Matts Mårtenssonin kanssa, josta tuli Matts Hakola, raatimies ja pormestari. Hänen kuoltuaan vuoden 1602 jälkeen Karin avioitui kolmannen kerran vuonna 1606 rälssisäätyisen Lemun kirkkoherran pojan Erik Spåran kanssa. Tämä otti käyttöön nimen Erik Hakola ja kohosi raatimieheksi ja pormestariksi.

Hakolan kauppiastalo tunnettiin luotettavana kauppakumppanina ympäri Itämeren, ja siksi tuntemattoman miehen oli edullisempaa esiintyä sen isäntänä. Erik oli Karinia huomattavasti nuorempi, syntynyt mahdollisesti 1570-luvulla, kun Karin oli puolestaan syntynyt viimeistään 1530-luvulla. Avioliitto ei kestänyt pitkään, sillä Karin haudattiin Turun tuomiokirkkoon jo 12.7.1609 varakkaalle porvarille sopivalla summalla. Erik kuoli vasta vuonna 1655 ja haudattiin myös tuomiokirkkoon.

Karin tiesi olevansa elämänsä ehtoossa solmiessaan viimeisen avioliittonsa. Nuori aviomies sai hänen rahansa käyttöönsä, mutta ei aivan kuten Annikaisen kohdalla. Karin nimittäin naitti tyttärentyttärensä Erikin veljelle ja sai tämän valvomaan perheen omaisuuden käyttöä. Erikillä oli lisäksi tuoda pesään oma laivansa ja menestyksekkäs Pohjanmaan kauppansa. Karinin ensimmäisen avioliiton solmisesta hänen kolmannen miehensä toisen puolison kuolemaan kului runsaat sata vuotta, eräänlainen ennätys sekin!

Veli Pekka Toropainen

Lähteet:

Kansallisarkisto 261, Voudintilit, Turun tuomiokirkon tilit 1609, s. 23.

Kansallisarkisto 1672a, Voudintilit, Piikkiön kihlakunnan maantarkastusluettelossa vuodelta 1606, 29v.

39 tarinaa 1600-luvun turkulaisnaisista. Turun museokeskuksen julkaisuja 85. Turun museokeskus. Turku 2019.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, SKVR IX1 98. Sääksmäki, Blåfield ja Varelius. Ritvalan Helka-virret, 1846. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:sks-kvr-046370>

◀ ANNIKAINEN